

Foretræde for Miljøudvalget den 29. januar 2015.

Talepapir.

Indledningsvis vil vi gerne sige tusind tak til udvalget fordi vi måtte komme her i dag, og vi vil især gerne sige tak til hver enkel af Jer udvalgsmedlemmer, som er mødt frem for at høre på os.

Og vi, ja vi er nogle bønder fra den yderste kant af riget, fra det sydvestligste Sønderjylland, fra Skærbæk-Ballummarsken, og det er til venstre for mig Ove Schmidt, og til højre for mig Palle Dahlmann og mit navn er Hans Otto Sørensen.

Vi er kommet for at fortælle Jer lidt om, hvordan det nye forslag til stop for anvendelse af gødning og for anvendelse af plantebeskyttelsesmidler på arealer, der er blevet udpeget til at være omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 vil komme til at virke på vores drift af vores jord i marsken, på vore ejendomme, på vores økonomi og ikke mindst på naturen i marsken. Vi håber hermed at give Jer en bredere forståelse for, hvad en gennemførelse af denne lov vil medføre.

Det vi her vil fremføre er således en uddybning af det materiale, som vi har fremsendt på forhånd

Det er vigtigt for Jer at forstå, at marsken, som vi kender den i dag, er resultatet af bønders virke gennem generationer. Marsken er et kulturlandskab og med en rig natur. Denne natur er imidlertid helt betinget af driften af jorden, som vi kender den. Den er skabt af den måde, som jorden drives på.

Det er også vigtigt at forstå, at disse arealer, som vi her taler om, er ganske almindelige landbrugsarealer, der hidtil har indgået på helt almindeligvis i den normale drift på ejendommen, og dyrkes intensivt med 3 – 4 slæt eller afgræsning og med en kvælstofkvote på omkring 300 kg N. Der er græs i disse marker, og dette græs fornyes med visse mellemrum med såning af nyt græsfrø og kløverfrø for at opretholde markernes ydeevne. Nogle af arealerne bruges til afgræsning med malkekøer og med kvier, og for Ove Schmidts vedkommende også med marskstude; andre arealer bruges til avl af hø eller ensilage. Der tilføres hvert år gødning, både husdyrgødning og handelsgødning, og der sprøjtes en gang imellem, når det er nødvendigt, mod brændenælder, tidsler og skræpper.

Vi har her medtaget nogle kort fra de berørte ejendomme, der tydeligt viser, at det både drejer sig om hele marker, og i høj grad også om marker, hvor der er striber og pletter, der er udpeget til § 3. Denne udpegning medfører en voldsom fragmentering af markerne, der i fremtiden, med den nye lov, vil gøre driften af disse marker helt umulig.

Vi vil først se på kortet vedr. Ove Schmidts ejendom. Han ejer 94 hektar, og alle arealer ligger i græs. Han har en stor besætning og bruger hele arealet til afgræsning og avl af foder. Når I ser på kortet, kan I se, at der er en del arealer, der helt er omfattet af § 3; det er 12,5 hektar. Dernæst er der en række marker, der har fået udlagt § 3 striber på kryds og tværs, endda til trods for at hele arealet fremtræder helt ens, og dyrkes helt ens. Med disse striber kommer der en sådan opdeling, at almindelig dyrkning må opgives. Dette omfatter i alt godt 58 hektar. Sammenlagt har Ove Schmidt således godt 70,5 hektar, ud af 94 hektar, der ikke længere kan dyrkes som hidtil.

Når vi ser på kortet over Palle Dahlmanns ejendom er det stort set det samme billede, der tegner sig. Palle har 123 hektar egen jord, heraf vil i alt godt 42,5 hektar blive berørt. Prøv at se, hvorledes dette ser ud på kortet.

Og det er her værd at bemærke, at det er nødvendigt at anvende gødning nogle gange hvert år til disse græsmarker. Ellers bliver udbyttet for dårligt, og kvaliteten af græsset bliver for ringe, så foderet ikke kan bruges til malkekøer eller til kvier.

Hvis vi ikke længere må give gødning, vil der hurtigt begynde en proces, der markant forringer udbyttet, der over tid mere end halveres, samtidig med kvaliteten hurtigt går nedad. Vi må derfor tage køer og kvier, samt med tiden også studene, væk fra disse arealer.

Og når de ikke længere må få gødning, kan de ikke indgå i ejendommens harmoniareal, og besætningen må derfor nedbringes markant, hvilket nok i praksis vil sige, med tiden helt ophøre. Med den geografiske placering som vore ejendomme har, med ryggen mod åen og havet, eller med den ene side mod havet og den anden side mod Skærbæk by, vil der ikke være mulighed for at finde andre arealer tæt på. Avl af foder langt fra ejendommen vil ikke være rentabelt. Det vil blive alt for langt at køre med traktorer, vogne, gylle, ensilage og jo også væsentligt øge forureningen. Beregninger viser, at det vil koste op mod 5.000 kr. pr. hektar pr år i forøgede omkostninger at avle grovfoder seks km fra ejendommen.

Så køerne vil stille og roligt forsvinde; køer kan jo ikke protestere, højst piske lidt med halen, og med husdyrholdet forsvinder indkomstgrundlaget for os bønder, og dermed for mange, der lever af at servicere os i dagligdagen, smeden, chaufføren, tømreren, elektrikerens, etc. Så det vil gå ud over hele egnen. Mange arbejdspladser vil forsvinde, og de vil ikke blive erstattet af andre – der er ingen turist, der gider køre ud og se på en tidselmark.

De udpegede arealers værdi vil falde voldsomt, måske med 80-100.000 kr. pr hektar, og det vil helt udhule vore værdier. Det vil betyde krav om sikkerhed fra banker og kreditforeninger, og stærkt forhøjede renter og bidragssatser, og dermed også af denne grund forringe vor økonomi betragteligt. Og når dyrene forsvinder, bliver vore driftsbygninger værdiløse, og det er også et stort og uopretteligt tab.

Vi må derfor forlange, at vi får fuld kompensation for dette indgreb; der er jo tale om en ekspropriation i Grundlovens forstand. Så udover selve erstatningen for jorden, kommer der ejendoms- og driftsbetingede tab, der ofte vil være ligeså store eller måske meget større. Så alene for vore ejendomme her, bliver det mange millioner kroner.

Og hvad kan vi ellers, som bønder, så gøre? Hvad vil vi gøre?

Ja vi vil gå ned i antallet af dyr; med tiden måske helt afskaffe dem, hvis vi da ellers kan blive på gården; det er jo meget usikkert, om vi kan det.

Og Ja – så vil vi nok gå over til alene at anvende disse marker som EU-støttemarker, og derfor i fremtiden alene slå dem med en brakklipper hvert 5 år. Dette vil i sig selv give nogle voldsomme årlige tab for hver enkelt af os. Vi vil få denne beskedne støtte, men ingen foder eller afgræsning til vore dyr. Og støtten mindskes jo også sikkert yderligere i årene fremover.

Og når markerne kun slås hvert femte år, vil der hurtigt indtræde en proces, der helt vil forandre naturen og området. I begyndelsen vil især siv, tidsler, brændenælder, skræpper og andre højt voksende arter brede sig. Senere vil det blive til et lavtvoksende elle- og pilekrat.

Det betyder også, at livsbetingelserne for fugle og dyr vil blive markant forringede. Det vil især gå ud over viber, kobbersnepper, brushøns, engsnarer, harer, sanglærker. Så disse vil gå meget markant tilbage. Dette vil forstærkes af, at rævene vil få gode skjulesteder, og herfra lettere kunne tage de jordrugende fugle på de arealer, der ikke er § 3. Og nogle af trækfuglene, f.eks. gæs, vil begynde at gøre endnu større skade på arealerne med vintersæd.

Marsken er et kulturlandskab, og naturen er dybest set kultur – en ældgammel kultur – skabt af generationer af marskbønder.

Så hvis I ønsker at bevare marsken, og den specielle kultur-natur, der findes der, er denne lov den helt forkerte vej at gå. Loven vil få den helt modsatte virkning på området. Naturen vil få det dårligere, og mange truede arter vil få deres levesteder ødelagt.

Så hvis kulturen og miljøet i marsken, som vi kender det i dag skal overleve, må I lade marskbonden leve.

I må ikke træde vores ældgamle marskkultur under fode i en nyreligiøs og naiv naturrus.

Skal naturen forbedres, er der helt andre veje, der skal betrædes, og det vil vi da gerne hjælpe Jer med, det skal der slet ikke herske tvivl om. Vil lever i naturen og vi lever af naturen, så ingen har større interesse i naturen end os.

Og hvis I tænker bare lidt på beskæftigelse og indkomst for landbefolkningen og ønsker at modvirke urbaniseringen i Danmark bare en lille smule, må I tage denne lov af bordet.

Som lovforslaget ser ud nu, er det en tab-tab-tab situation

Tak fordi vi måtte komme, og tak fordi I hørte på os.

Og til sidst vil vi gerne invitere Jer alle til et besøg i den sønderjydske marsk, så I ved selvsyn kan se, hvorledes denne lov vil påvirke kulturlandskabet, vil påvirke os bønder, og vil påvirke naturen.